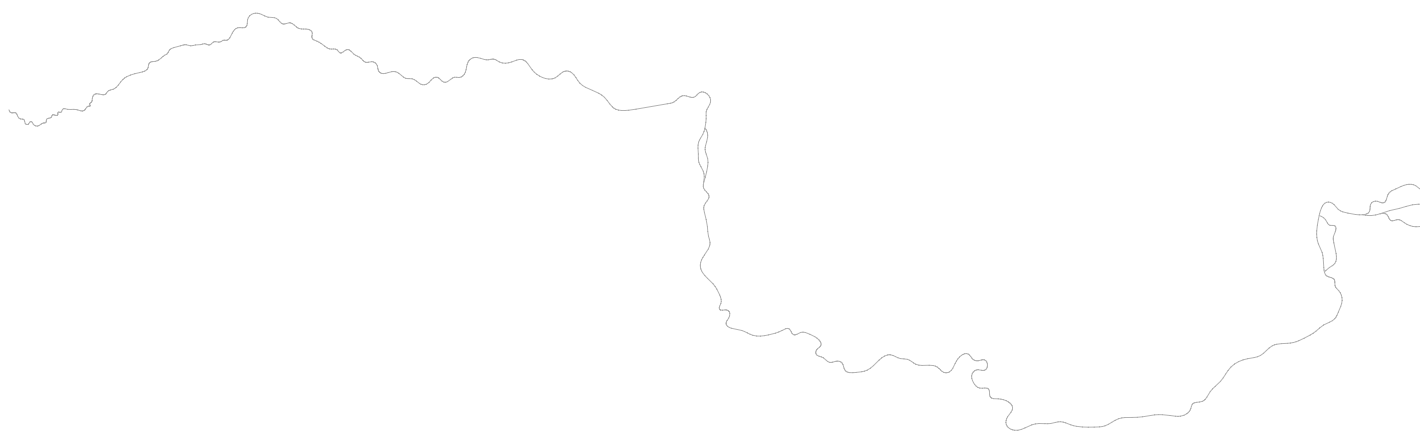

HULLÁMTÉR

Városi árterek

TARTALOMJEGYZÉK

ÁTVEZETÉS - GYOMOK

TÉMA

BEVEZETŐ DOLGOZAT VÁZLAT

GYŰJTÉS IDŐBEN

GYŰJTÉS NYUGATON

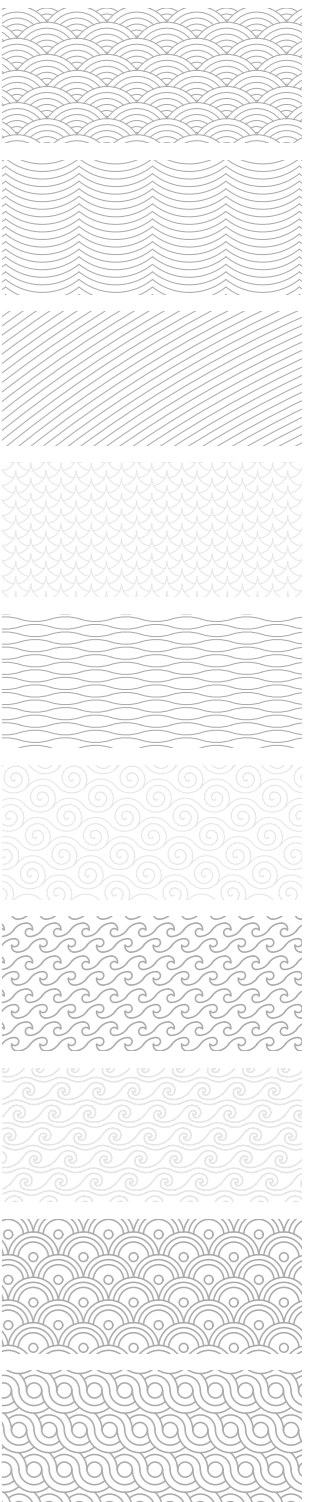
GYŰJTÉS KELETEN

TARTALÉK

NAPBÁCSI A KUTATÁS FÉNYÉBEN

FELHASZNÁLT IRODALOM

ANNOTÁLT BIBLIOGRÁFIA

ÁTVEZETÉS - GYOMOK

Az első éves kutatás (Iskolák bezárt udvarai Budapesten) egyik számomra legkedvesebb fotója a XIII. kerületi Országbíró sétány melletti iskola udvarában készült, ahol a felfestett aszfaltot évek alatt felverte a gaz. Akkor úgy tűnt, a gyom sosem csak azt jelzi, hogy egy helyet nem használnak, vagy hogy elhanyagolt. Egyúttal lehetőséget is jelent és jelez. Sőt, gyakran úgy tűnik, a gyomból megőrzendő érték is válhat. Ha a tavalyi év az iskolaudvarok elvadult fáiról, és gyomnövényeiről is szólt, akkor úgy tűnik, az ideai kutatás az artéri növényvilág által jelölt lehetőségekről szól majd (vö. Kalmár László: Stanica - Cimboráimnak karácsonyra c. írásával).

“Mi érték tehát s mi értéktelen? - kérdem magamtól zavartan s miközben a salátaágyból kigyomlállok egy rózsá-hibridet s utána egy dudvának kikiáltott margarétát gondosan elültetek az évelők ágyába, a következő definícióhoz jutok: Gyomnak nevezhető az a növény, amely nem ott nő, ahová való... A “gyom” elnevezés tehát épp annyira viszonylagos, mint értékítéleteink általában: környezetük határozza meg őket.”

Richard Katz: Kert a hegyek között - A gyomról
Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest 1937

A berlini Hauptbahnhof közelében lévő Ulap Platz revitalizációja (Rehwaldt Landschafts-architekten Till Rehwaldt 2005) során 2007-ben a park kőlépcsőjét felverő fákat nem vágták ki, a beavatkozás után, a rendbe rakott lépcső szerves részei maradtak. Úgy tűnik, a gyom egyúttal a gondoskodás hiányát is jelzi.

“... Most meg ezen a szón akadok fönn. Soha nem éltem vele... Mezei beszéd. Mint a kondás.... Pásztornak a gondja a nyáj. Ő a gondviselője.... Régi szó, nagyot változott az évszázadok során. Ma a taxisofőr kérdi, ha az órádra pillantasz, mi a gond. Pedig a gond nem baj, ha ugyan nem számítjuk bajnak a gondolkodást is. A gond természetét csak az értheti, aki viseli.”

Robert M. Pirsig - A zen meg a motorkerékpárpolás művészete

Gyomok az iskolaudvarban

Zilina régi zsinagógájának lépcsője

Paradicsompalánta a dunai rakparton

Artéri növényzet az ár levonulása után

Berlin - Ulap Platz - térrendezés előtt és után

TÉMA

A városi folyópartok használata, a városlakók folyóhoz való hozzáférése fontos, és komplex kérdés. A lehetséges tervezési stratégiák és eltérő téri szituációk felvázolása után a kutatás célja a városi árterek jelentőségének, valamint a bennük rejlő érték és lehetőségek bemutatása.

A téma aktualitása egyrészt a Római-partra tervezett mobilgát körül kialakult heves vitának, másrészt az itt megnyíló szórakozóhely (Napbácsi) tervezési megbízásának köszönhető.

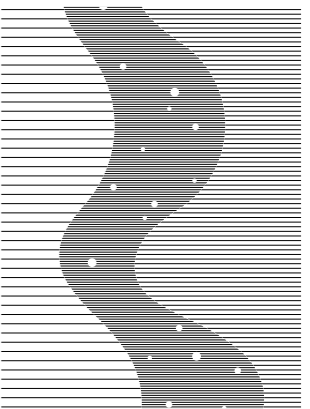
⁴⁷¹ A Hullámok osztályozása.

Simon Márton - Polaroidok

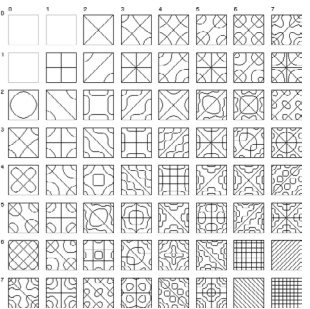
*“Dobog a szív alatti szív, zubog a hang alatti szó,
hidak alatti örvény, mondat alatti mondat:
mit visz a felduzzadt vízű, mély folyó,
redőzött, bolyongó ágya mit sodorhat?”*

...
*dobog hang mögötti hang, zuhog a szó alatti szó,
névtelen vízesés, hangjában parti fákkal,
ártéri utca jár a mélyben, vak folyosó,
csöndek vízfüggönyén nyíló árnyékszobákkal.”*

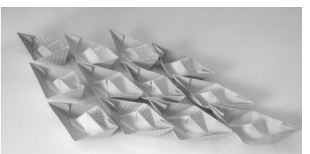
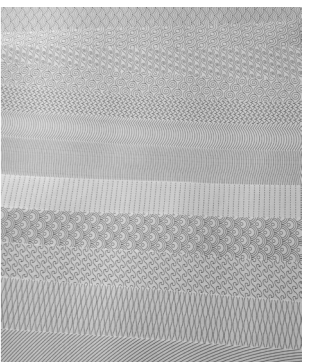
Tóth Krisztina - Hangok folyója

Partvonal helyett hullámtér. A homokos tengerparton a hullámok visszahúzódásakor jól látszik a sötétben maradó, bugyborékoló hullámtér.

Chladni por-ábrák. Középső pontján rezgésbe hozott acéllemezre szórt só a rezgés frekvenciájától vagy hullámhosszától függően különböző ábrákat rajzol ki a lemez felületén.

Hullámtanulmányokból készült origami-papír sorozat, és 12 papírcsónak.

HULLÁMTÉR (VÁZLAT)

1. PARTVONAL HELYETT HULLÁMTÉR

- fogalomtisztázás: ártér (amit elöntene védekezés nélkül) és hullámtér (amit árvíz esetén elönt a víz)
- ártér/hullámtér aránya Magyarországon (Babik-Szlávik), ebből városi?
- a River.Space.Design megközelítése: folyópartok dinamikus értelmezése, a part nem vonal, hanem tér
- definiálás: városi árterek, azok jelentősége, trendek Európában
- (((irodalmi kitekintés: Baricco Tengeróceánjában a tenger határait kutató tudós)))

2. ÁTMENETEK RÉTEGEI A HULLÁMTÉRBEN

- R.S.D.: multifunctionality, interdisciplinarity, process orientation (mind a köztességről szól)
- téri (szárazföld és víz közötti átmenet)
- valójában hármas metszés (folyó-dinamika, város és használók, természet és ökoszisztéma)
- idő (idényszerű használat, a használat visszaszorulása árvíz idején) (példa három tényező használatra: Paris Plage)
- kint és bent között (jellemző nyári átmeneti terek)
- szereplők (építésszek nélküli építésszet? spontán építés jelenléte)
- mérnöki szemlélet - építészeti - tájépítészeti határterülete, interdisciplinaritás
- a folyó nem ismer határokat, a problémák egy folyó hosszán közösek (csak később érkeznek az árhullám)
- "floodplains as a space of negotiation between nature and the demands of a civilized society..." (Riverspaces - 58.o)

3. RIVER.SPACE.DESIGN RENDSZERÉNEK BEMUTATÁSA

- a határ kettős értelmezése: az ár határa, és a meder dinamikus változásának határa
- process space fordítása, 5 típus (A-C csak függőleges változást vesz fel, D-E laterális is)
- A (rakpartok és támfalak) B (gátak és mobilgátak) C (hullámterek) D (meder és áramlatok) E (dinamikus folyó-kép)
- C kulcsfogalmi (a tér növelése, kiemelés, túrés, evakuáció, alkalmazkodás).

4. MODELLEZÉS

- Rajnára alkalmazott elvont modell: partprofil gyors makettezése
- saját kategóriarendszer: "a folyóhoz vezető lépcsők", milyen széles a lépcső (partszélességtől a sójáig)
- lokális kiszélesedés, vagy hosszú ártér (példák ezekre: lokális - Wupper Mungstenben (C.230.o) teljes hossz: Galego Zuerában)
- modell finomítása: különböző profilok egymás utánisága, keverése
- megoldások keverése, regionailítás, arányok

5. MIÉRT JÓ A HULLÁMTÉR HASZNÁLAT?

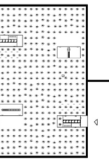
- felmelegedés, hullámtéri feliszapolódás, árhullámok emelkedő vízszintjei, folyamatos gátépítés
- hozzáférés a folyóhoz (eddig háttáfordítás helyett)
- új ökológiai rendszerek, zöld, vízminőség, hal-populáció
- szabályozott folyók monofunkcionalitása helyett zöld és kék infrastruktúra összekapcsolása
- a szabályozás megold pontokon problémákat, de súlyosítja másokat, gyorsítja és emeli az árhullámot
- árhullámot is késleltető TARTALÉK terület
- visszafordíthatóság, playscape létrehozása
- a határterület egyszerre kísérleti terület is: közösség, ideiglenesség, participáció, öko (reclaim, remediate, reuse, recycle)
- folyó, mint merev infrastruktúra, a folyó dinamikájának természetes változásainak nem ad helyet
- Zuera tanulsága: együttélés a természettel (nem baj, gond...használat)

6. HÁTRÁNYOK ÉS KÉTSÉGEK

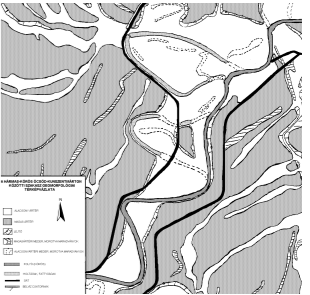
- kétséges, túl-liberális, a folyó dinamikája-e a természetesség kulcsa?
- mesterséges természet előállítása, van-e még természetes egyáltalán?
- kritika: egyre kisebb léptékű folyókról kerülnek elő példaként

Költözés Vietnámban (Rudofsky)

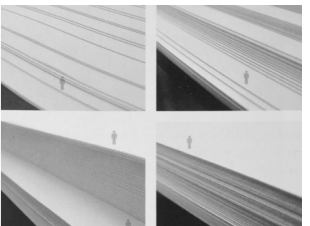
Kersten Geers és David Van Severen - Border Garden 2005 - Az USA-Mexikó határvonal szétbontása 9 méter magas fallal körbevett kertté, oázissá. A vonalból tér lesz.

A Hármas-Körös Öcsöd-Kunszentmárton közötti szakaszának geomorfológiai térképvázlata. A jelenlegi gát nem veszi figyelembe a folyó természetes hullámtérét, felülírja a természetes állapotot. (Hullámterek jelentősége Magyarországon - Babák Krisztina)

Sandor H. Szabo / Hungarian Police ORFK A lórévi Zichy kápolna a Duna hullámtérében egy kis dombon áll (Szabo H. Sándor fotója, 2013 június 9.)

A Szajna Párizsi partvonalának téri szituációját elemző makett-sorozat (Topos)

GYŰJTÉS AZ IDŐBEN

- Bevezetés: folyóparti kultúrák, első mérnöki létesítmények vízhez való kötődése, és: a vízhez való hozzáférés igazságos elosztása

- ehhez képest általános probléma: 19. századi folyószabályozások, a városban élők kapcsolata megszűnik a vízzel

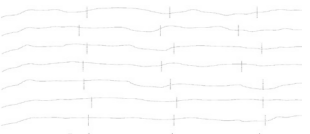
- BME mint feltöltés, egymásra rakott folyótérképek az időben

- folyó, mint változás - kifagyott pillanatok... *"present course of a river is no more than a snapshot in time of this ongoing process."*

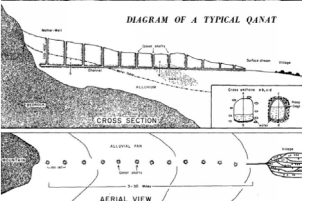
- Hokusaival és Caspar Friedrich-hel átkötni kelethez és nyugathoz (mi volt 1832-ben Mo-n? valahol itt kezdődik a történet?)

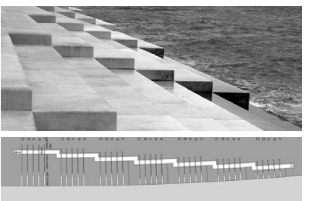
Mozgatható stég - 1940 Szöllősy Kálmán fényképe

Rendszeresség - Futás és írás. Féléves diagramm

A qanat meleg, száraz és félszáraz éghajlatokon használt vízrendszer, enyhén lejtő, földalatti csatornájával a hegyekből vezet szivattyúzás nélkül a felszínre talajvizet. A víz igazságos elosztásához a perzsák már i.e. 300 körül vízórát használtak. A vízórákat az éves naptárak beütemezésére és az ünnepek pontos meghatározására is használták.

Sea Organ, Zadar 2005 - Nikola Bašić

A madeirai levada az értékes esővíz elosztására szolgáló beton csatornarendszer, a csatorna keresztmetszete egyaránt ad helyet a víznek, és a mellette sétáló embereknek.

GYŰJTÉS NYUGATON

A városi árterekhez kapcsolódó gyűjtés nem szorítkozik csupán a régióra, vagy akár a Dunára, hanem keleti és nyugati irányban is túllép ezeken a határokon. A régió, vagy akár a centrum-periféria kapcsolat mindig viszonylagos, függ attól, hol állunk. A gyűjtés során fontosnak tűnt a szélsőségek megmutatása is, ezekhez képest tisztábban látszódnak a józan, arányos viselkedések. A példák összeválogatásánál nem a teljeskörű bemutatásra törekedtem, hanem egy-egy város esetében a Budapest vonatkozásában is tanulságos aspektusokat emeltem ki.

(A folyók épp abban segítenek, hogy picit megfeledezzünk a határokról. A 20. századig természetes határokként épp hogy elválasztották a nemzeteket, ma Európában inkább az összekötésről szól. Szép történet, ahogy Csehországban meghonosodott az "Ahoj" köszönés (lásd: Kisvakond). 1918-ban a Csehszlovák állam használati jogot és tengeri kikötőrészt kapott Hamburgban (Moldauhafen), és 1929-ben megindult a csehek nemzetközi folyami hajózása az Elbán, a hajósok pedig gyorsan eltanulták az angoloktól a köszönést. A kölcsönt Csehországgal 2028-ig meghosszabbították. (Konrád: "He who respects a river also respects his neighbours."))

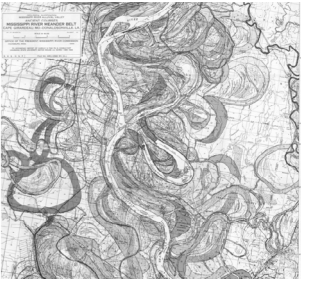
PARQUE FLUVIAL Gallego (Zuera, Spanyolország)

Zuera viszonya a várost keletről határoló folyóval 2000-2001-ben radikálisan megváltozott. Addig a folyó áradáskor minden évben hatalmas árterületet önt el, a nyugati parton álló település így soha nem is építkezett közel a vízhez. Mindig volt valami távolságtartás az egyre sűrűbben szövődő városi utcák, és a szeszélyes folyó között, Zuera hátat fordított a víznek.

A város fejlődése során elérkezett a pont, mikor felvetődött, hogy építenének egy bikaviadal-arénaát. A városban ekkor már nem volt szabad hely, így a városi tanács végül úgy döntött, a folyó partjára építi fel a bikaviadal helyszínét. A zuerai amfiteátrum azonban különbözik a környék összes többi arénájától. A lelátók karéja a pályát körbeölelve a folyó felé nem ér össze, hanem nyitott marad, mint a görög színházak. Használata így kettős, a bikaviadalokat mellett áradáskor az amfiteátrumban lépcsőfokról lépcsőfokra emelkedő árhullám jelent hasonló erejű látványosságot.

Az aréna része része a kb. 300 méter széles hullámtérnek, amely városi parkká változott. Berendezése, köztéri bútorai, burkolatai egyszerű, kemény tárgyak, amik kiállják az rendszeresen érkező árvíz sodró erejét. Áradáskor a parkban egyszer csak egy sziget is kitűnik, amelyre híd vezet, amely egyúttal a parkban összegyűlő csapadékvíz hatalmas vízköpőjeként is szolgál. A parkban az ártéri erdők fajai élnek természetes módon. A három szintű teraszos terület lényegében az aréna felnyitott mása.

Az amfiteátrum és a park jó példája annak, hogyan lehet a természet erejének teret adva, de azzal tervezve, és azt kihasználva új élettel felruházni a folyópartot. Eszembe jut róla Ferdinánd meséje, ahol a jámbor bikát tévedésből elrángatják a hatalmas arénába, ám ott hiába piszkálják, döfködik, hergelik, nem áll kötélnek, és csak békésen ül. Végül az emberek feladják, és visszaviszik oda, ahonnan elhozták: "És amennyire én tudom, még mindig ott ül kedvenc paratölgye alatt, a virágok illatát figyelni csöndesen. És nagyon boldog." Ferdinánd

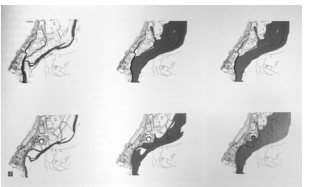
A Mississippi térképe 1944-ből. - "Ha elemzéssel, értsd szikével esünk tapasztalatainknak, valami mindig elvéri. Jól tudja ezt a művészet. Mark Twaintől halljuk, hogy amikor a Mississippi való révkalauzkodáshoz megszerezte elemző ismereteit, a folyó sokat vesztett szépségéből a szemében. Valami mindig elvéri. Amiről azonban éppen a művészek emlékeznek meg ritkábban - hogy teremtődik is valami közben." (Robert M. Pirsing - A zen és a motorkerékpár-ápolás művészete)

Caspar David Friedrich: Elba-parti árterület, 1832
Goethe 1816-ban felkereste Fridrichet, és azzal a javaslatával állt elő, hogy készítsenek közösen egy felhőatlaszt (szöveg: Goethe, kép: Fridrich), de Fridrich visszautasította, mivel tartott tőle, hogy „a könnyed szabad felhők szolgái módon lennének belekényszerítve ebbe a rendbe”.

Zuera város új bikaviadal-arénaja áradás idején a víz szemlélésére szolgál

Folyamátábra a par 3 fő szintjé ellepő folyó kiterjedéséről

Híd és vízköpő

meséje arról is szólhat, építünk-e. Az építész első feladata azt mérlegelni, kell-e építeni. Szükség van-e az építésre. Bemegy-e az arénába. Belemegy-e a bunyóba.

REGENSBURGI DUNAPART Duna (Regensburg, Németország)

A Duna és a Regen összefolyásánál fekvő Regensburg folyópart rehabilitációja és a város árvízvédelmi rendszerének megújulása jelenleg is folyamatban van. Az 1988-as minden addiginál magasabb árvíz felülírta az addigi elképzeléseket, és az árvízvédelem átgondolására ösztönözte a városvezetést. A folyamat elsősorban pontos, körültekintő előkészítése, illetve minden érintett résztvevő és érintett teljeskörű bevonása miatt példaértékű. Az ötletszerű fejlesztések helyett hosszútávú stratégia szerint zajlik a kivitelezés.

1997-ben született döntés a 37 km hosszú városi partszakasz fejlesztéséről, a nyílt folyamat első lépései között a város különböző pontjain (28 kiválasztott helyszín) helyeztek el tájékoztató felületeket, melyek egyben a statisztika szerinti, száz éves árvíz szintjét is jelölték adott belvárosi ponton. A táblák megjelenése segített visszaemlíteni a köztudatba a tény, hogy a város lényegében ártérben áll.

A város lakosságát és szakértőket bevonó kerekasztal beszélgetések 2000-ben kezdődtek el, ezek tanulságait sikeresen építették be a város és a Bajor szövetségi állam által kiírt és finanszírozott tervpályázatba 2003-ban. A pályázati kiírás interdiszciplináris tervezői csapatok részvételét követelte meg, az értékeléskor egyenlő hangsúlyt fektettek mind az árvízvédelmi, mind a táj-, mind pedig a városépítészeti szempontokra. A két győztes terv szerzői 2006-ig párhuzamosan dolgoztak tovább a terveken a pályázati zsűri kritikái és javaslatai alapján, ezután egy újabb szakértői bizottság döntései alapján a két iroda javaslatai közül partszakaszonként választották az optimálisabb megoldást. Az első beavatkozási területek engedélyezési eljárásai 2008-ban kezdődtek.

KLENZEPARK ÉS DONAUPROMENADE Duna (Ingolstadt, Németország)

Ingolstadt két karakteresen eltérő Duna-partjának egyaránt tájépítészeti tervpályázaton kiválasztott koncepció szerinti revitalizációja között 15 év telt el. A déli parton található Klenzepark hatalmas városi parkként maradt meg, amely az éves regionális kert-fesztivál helyszíne is egyben, az 1992-es beavatkozás ugyanakkor a hagyományos kert kinyitotta a folyó felé. A vízre néző amfiteátrum az éves Donaufest központja.

Az északi parton található történelmi belváros 2007-ig nem, vagy alig kapcsolódott a városi színház hatalmas tömbje által eltakart, elhanyagolt, gazos folyóparthoz, amikor a "Stadt zur Donau" mottójú pályázat eredményeként a túlsó parti zöld karaktertől különböző, városi rekreációs sáv létrehozásába kezdtek.

Munro Leaf: Ferdinánd a bika - szemléltetés és bikaviadal

Regensburg látképe a Dunával

HW 100, az árhullám olyan magassága, amelynek előfordulási esélye egy évben 1%

Klenzepark (Ingolstadt)

REISS INSEL Rajna (Mannheim, Németország)

A város központjába vezető zöld folyósó központi részét adó Reiß-szigetet (kb. 54 000 m²) Carl Reiß konzul hagyta a városra halálakor 1911-ben, avval a feltétellel, hogy beépítetlen területként megőrzi, nyilvános parkként végül 1914-ben nyitja meg kapuit. A területet azóta is fontos tartalékként kezelik, pusztán egy kis méretű kemping, és egy nemrég épült étterem és kávézó található a parton. A többi példától eltérően itt nem a városi használat szempontjai dominálnak leginkább, hanem a terület ökológiai értékeinek védelme: a park márciustól júniusig a költési időszak kiemelt védelme miatt csak vezetett túrák alkalmával látogatható, a hosszas társadalmi párbeszéd után nehézkesen elfogadott, és pályázat útján kiválasztott épület pedig csak megújuló energiákat használ működéséhez 2010 óta.

ISAR-PLAN Isar (München, Németország)

A Münchenen átfolyó Isar Museumsinseltől délre eső, körülbelül 8 km hosszú szakaszának renaturalizációja 2000-ben kezdődött. A folyót a 19. század közepe folyamán szabályozták városi szakaszán, vízhozama a 20. század második felében a várostól délre fekvő erőmű folyóval párhuzamos csatornája miatt töredékére esett vissza.

Az Isar-Plan víziója az volt, hogy a városban megmaradt rövid természetes partszakasz (Flaucher) mintájára létrehozzák a teljes déli városi szakasz eredeti, vad, hegyi folyami hangulatát. A vízhozam háromszorosára emelésével, a főnyes part lejtésének megváltoztatásával a folyó szélességét 50 méterről 90-re növelték, a szélesebb medernek köszönhetően a meglévő gátak magasságát nem kellett növelni (így a gátat erősítő fák is megőrizhetőek voltak). A hullámtéren belül a tervek szerint lehetőséget biztosítanak a folyónak, hogy saját dinamikája alapján alakítsa a kavicsos medret, így bizonyos feltételek megteremtése után önmaga hozza létre természetes alakját.

Az új szabályozás tehát valójában szabálytalanítás, az angol tájképi kertekhez hasonlóan mesterségesen létrehozott, természetesnek tűnni akaró állapot rengeteg ellentmondást rejt. Az Isar ezen a szakaszon egy duzzasztógát működése miatt már nem visz magával elég hordalékot, ezért a folyószakasz mesterséges medrének elbontása után a kavicsos, magától alakuló meder kavicsát az Isar felső szakaszairól szállították Münchenbe. A központban található, látogatók elől elzárt apró erdős sziget csak mesterséges védelemmel őrzi meg alakját, ugyanakkor a parton betonlaphoz rögzített uszadékfák módosítják, lassítják a víz sodrását. Az átadás után eltelt időt sok tekintetben tanulási folyamatként értékelik, hiszen az eltérő évek árhullámai meglepő eredményeket hoznak (a 2005-ös ár több helyen kimosta a meder belső szélén futó, épp a meder alakjának rögzítésére szolgáló beton ösvényt). Érdekes összehasonlítani, hogy a természet visszatérését elősegítő beavatkozások Münchenben nem kevesebb mesterséges rejtett megoldást követelnek, mint akár a dubai-i pálma-sziget folyamatos tengerfenék-kotrálással fenntartott alakja.

Ingolstadt térképe - Klenzepark és Donaupromenade a folyó két partján

Donaufest (Ingolstadt)

Szürkelúd és fürdőző a Reiß-szigeten

A Reiß-sziget új, pillérekre állított étterem-épülete a Rajna hullámtéren.

Az Isar-part (München)

Az Isar-part (München)

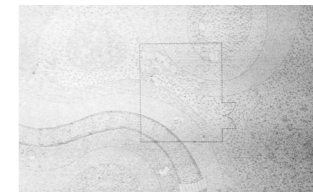
GYŰJTÉS KELETEN

Katsushika Hokusai: A nagy hullám Kanagavánál 1832 - A háttérben a Fuji hegy

Ljubljana, Trnovo-i partrendezés - Jozef Plecnik 1930

Junya Ishigami - Cafe in the field. Tudunk-e olyan épületet tervezni, amely apró hídként ível át környezetének napról-napra változó folyásán? A rét, mint végtelen tenger, a ház, mint híd. Nyár elején egy apró patak megáradó vize szalad át a házon. (Junya Ishigami: Small Images. LIXIL Publishing, Tokyo 2008)

A Loucne patak szabályozása. Litomysl, Csehország.

A ROWMANIA evezős fesztiváljának egyedi hajói (canotca) a Duna-deltában (tervező: Ivan Patzaichin)

Szászrégen

Gyúgyén a Szamos gátja kettévágja a telkeket, az ártéri kertek osztása jól látszik a légifotón. A gáton gondosan meszelt árvízvédelmi műtárgyak, a gyűgyei templom kertjében egyszerű fapad áll.

A Maros arca. Undaverde.ro

TARTALÉK

A partvonal hullámtérként való értelmezése azt jelenti, hogy egy elméleti, határozott határvonalat kiszélesítve teret képzünk. A létrejövő átmeneti, köztes tér lényegében rátartás, tekinthető pazarlásnak, feleslegnek, de nézhetünk rá többletként, tartalékként is.

Analóg példaként vizsgálható a fal, ami nem a víz és a szárazföld, hanem a kint és a bent közötti határ. A falból az idők folyamán egyre inkább eltűnt a tartóssághoz kötődő anyag-többlet, épületeink falai egyre vékonyabbak. Értékként őrizzük a régi falakat, mert az azokban rejlő nagyvonalúságot ma már nem engedjük meg magunkat. A kelleténél vastagabb falban tartalék van: alakítható, új igényekre adaptálható, akár újabb tereket is vághatunk bele, a térhatároláson túl lehetőséget ad a használatra is.

A tartalék a skála egyik véglete, a másik oldalon a hátralék áll. A hátralék nem pusztán a tartalékok felélése, hanem olyan problémák generálása, amelyek a jövőben jelennek csak meg. Hogy miből lesz tartalék, és miből hátralék, sokszor csak az idő dönti el.

A szó latin gyökeréig eljutva (francia: réserve (tartalék) reserver (félretesz) - latin: reservo (megőriz) servo (őríz, figyel)) tisztázható, hogy a tartalék valaminek a megőrzése egy másik idő számára. A tartalék egyik szép példája a régi szekrények dupla fenekű fiókja. A fiók alsó lapjának megduplázásával tér jön létre, ahol biztonságban van a családi hagyaték.

A tartalék, vagy felesleg mintha a tiszta funkcionalizmuson túlmutató, alapvető emberi igényünk volna, különböző formákban és szinteken jelenik meg az építészetben: a díszítésben, a térben, az esztétikai alakításban. Legmarkánsabban és elemibben azonban az építés szükségességét megkérdőjelező kiindulási ponton jelenik meg: hová építünk, és hová nem, hol éljük fel a tartalékokat, és hol halmozzuk fel őket.

A többletet (felesleg - surplus), és a hiányt (deficit) a közgazdaságtan is kutatja, mintha ezen a területen jobban látható lenne egy-egy grafikon segítségével, hogy a helyes arány megtalálása létfontosságú a jó gazdálkodáshoz (vö. Nagy Iván: Modernitás 2.0, minimax).

A kolozsvári ferences rendi kolostor refektórium felolvasóárványa a kolostor falába rejtve. (vö. Louis Kahn és Aires Mateus irodája)

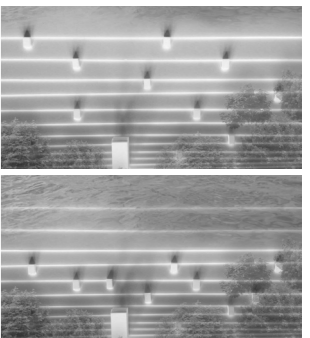
A Half Mile építés közben. A deszkák túlnyúló, szabálytalan végeit később levágták.

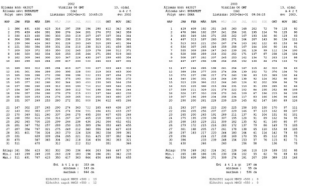
Tipikus, vágás utáni maradék acél elem felhasználásával készült kerítés egy kockaház előtt Tatabányán.

NAPBÁCSI A KUTATÁS FÉNYÉBEN

- Római-part rövid elhelyezése (utolsó természetes fövény, stb...), mobilgát veszélyei
- rövid Napbácsi használat: rekreációs cél, ideiglenes használat, Duna mozgásának megjelenítése (szezontra nézve, és naponta is - rövid és hosszú időtartamon) a kocsival és a talicskával
- visszanyúlás: tárgyak, eszközök a parton, egyszerű eszközök, Duna menti spontán építés (történelmi és mai: kerek stég, aranyosók, kabinok)
- ünnepnapok! naptár. vörösre festjük a bútűt, megdíszítjük a végét - U. Nagy Gábor története (vége van, mint a botnak, vö. pásztorbotok díszes végződése)
- az árvíz és az összefogás, közösség és ünnep, árvíz idején megváltozik kapcsolatunk a vízzel, az új téri helyzet mindenkit a vízhez vonz (katasztrófaturisták és homokzsákok pakoló önkéntesek)

A Napbácsi talicska-asztalainak mozgása a fövényes parton a használat és a vízállás függvényében.

Hullámnapotár a Napbácsi tervezéséhez, 12 évre visszamenő statisztika alapján meghatároztuk a kocsis ideális magasságát a parton. Májustól szeptemberig a pirossal jelölt napokon kell elszállítani a kocsit.

A Duna vízszintjét Budapesten a Vígadó téren mérik. A "0" szint a mindenkori legalacsonyabb vízállás szintje (a Dunán 1834-es mért kisvízszint magassága, +94.98 mBf). A Duna vízállását 1929-2007. május 31.-ig a Magyar Rádió adásában olvasták be minden nap 13.45-kor. Az utolsó adást a Petőfi Rádió csatornáján, ultrarövidhullámon (FM) 94.8 MHz hullámhosszon sugározták.

Budapest árvízvédelmi helyszínrajza az északi városhatártól a Csepel-sziget északi csúcsáig, természetközeli kis esésű fővenypartok a Duna főágában Budapest határain belül, gyalogos főirányok a Duna mentén (Csontos Csenge: Mit kezdj(én) Budapest az utolsó városon belüli Duna-parti fővennyel?)

FELHASZNÁLT IRODALOM

“DONAUESHINGENI BOHÓCTRÉFA

UTAZÓ: Nevezze meg a forrásait!

DUNA: (vonogatja a vállát)”

Christoph Hölzer, Tobias Hund, Carolin Lüke, Oliver G. Hamm: Riverscapes - Designing Urban Embarkments. Birkhauser, Basel 2008

Prominski, Martin / Stokman, Antje / Stimberg, Daniel / Voermanek, Hinnerk / Zeller, Susanne: River. Space. Design. Birkhauser, Basel 2012

RECLAIM Remediate Reuse Recycle. A+T Publishers, 2012

Herbert Dreiseitl, Dieter Grau (szerk.): New Waterscapes (Planning, Building and Designing with Water) - Birkhauser, Basel 2012

Betsy Otto, Kathleen McCormick, and Michael Leccese: Ecological Riverfront Design - Restoring Rivers, Connecting Communities. American Planning Association, Chicago 2004

Rivers by Design - Rethinking development and river restoration. Environment Agency, Bristol 2013

Bernard Rudofsky: Architecture without architects. Museum of Modern Art, New York 1964

ETH Studio Basel Contemporary City Institute (szerk.): Belgrade - Formal Informal. Verlag Scheidegger & Spiess, Zürich 2012

Muck Petzet, Florian Heilmeyer (szerk.): Reduce / Reuse / Recycle - Architecture as Resource. Hatje Cantz Verlag, Berlin 2012

Claudio Magris: Duna. Európa, Budapest 2012

Mészöly Miklós: Pontos történetek, útközben. Szépirodalmi, Budapest 1977

Mészöly Miklós: Volt egyszer egy Közép-Európa. Magvető, Budapest 1989

Esterházy Péter: Hahn-hahn grófnő pillantása. Magvető, Budapest 2005

Vízrajzi atlasz sorozat 11. Duna. Vízgazdálkodási Tudományos Kut. Int., Budapest 1970

Robert M. Pirsig: A zen meg a motorkerékpár-ápolás művészete. Árkádia, Budapest 1989

Gyukovics Péter: A duna hídjai - A Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig. Yuki Stúdió, Budapest 2010

Klement Judit: Gőzmalmok a Duna partján - A budapesti malomipar a 19-20. században. Holnap, Budapest 2010

Gellér Katalin (szerk.): Dunai vázlatok - 19. századi rajzolókat és városképeit. Közép-európai Kulturális Intézet, Budapest 2001

Munro Leaf: Ferdinánd, a bika / The Story of Ferdinand. Móra, Budapest 1989

Alessandro Baricco: Tengeróceán. Helikon, Budapest 2011

Robert Harrison, : Visible | Invisible: Landscape Works of Reed Hildebrand, Metropolis Books, New York 2013

Topos 81 - Water Landscapes - Dec 20, 2012

Ihrig D. 1973. (szerk.): A magyar vízszabályozás története. – Budapest.

Szlávik L. 2002: Árvízvédelem. In: Somlyódy L. (szerk.): A hazai vízgazdálkodás stratégiai kérdései. A víz és a vízgazdálkodás helyzete és jövője Magyarországon. – MTA Vízgazdálkodási Tudományos Kutatócsoportja, Budapest, pp. 205-243.

<http://dunaiszigetek.blogspot.hu/>

<http://vimeo.com/66916180>

<http://vimeo.com/40282567>

<http://www.danubius-fluvius.eu>

<http://www.publicspace.org>

<http://www.restorerivers.eu>

<http://epiteszforum.hu/stanica-cimboraimnak-karacsonyra1>

<http://dunnaonduna.org/>

<http://vizpartfejlesztések.blog.hu/>

http://www.studio-basel.com/assets/files/files/806_12_Belgrad_08.pdf

http://www.reduce-reuse-recycle.de/index_en.html

http://www.reduce-reuse-recycle.de/pdf/en/RRR_Bienn2012_Paper_August2012.pdf

<http://www.rowmania.ro/>

<http://asociatia.undaverde.ro/en>

<http://tajepiteszek.hu/a-szaszregeni-malomarok-tajepiteszeti-rehabilitacioja-i-szakasz>

<http://bethanyjohns.com/Visible-Invisible-Landscape-Works-of-Reed-Hildebrand>

http://geogr.elte.hu/PHD_konferencia_ELTE_2002/doktori_konferencia_anyagai_2002/babakkrisztina.pdf

http://drkovacsnorbert.blog.hu/2012/06/08/nem_is_hullamter_a_romai_part

<http://www.polgvedsujhely.hu/wp-content/uploads/2012/02/árv%C3%ADzi-fogalmak1.pdf>

<http://www.bpb.de/geschichte/zeitgeschichte/geschichte-im-fluss/158221/die-donau>

<http://epiteszforum.hu/a-felesleget-elhordani-barlanglakasok-regen-es-ma>

<http://europaconcorsi.com/projects/198484-Preureditve-nabre-ij-in-mostovi-na-Ljubljani>

<http://www.landezine.com/index.php/2009/07/198/>

<http://europaconcorsi.com/projects/220720-ar-ter-Renaturation-de-la-Seymaz>

<http://europaconcorsi.com/projects/205055-Joao-Antonio-Ribeiro-Ferreira-Nunes-PROAP-Parco-Fluviale-di-Barcelos>

<http://europaconcorsi.com/projects/195344-Atelier-Dreiseitl-Central-Park-for-Singapore>

<http://europaconcorsi.com/projects/191235-Battle-i-Roig-Arquitectes--Environmental-recovery-of-Llobregat-river-Baix-Llobregat>

<http://europaconcorsi.com/projects/179159-A24-Landschaft-Robel-Swillus-und-Partner-Mangfallpark-Rosenheim>

<http://www.landezine.com/index.php/2011/06/rhone-river-banks-by-in-situ-architectes-paysagistes/>

<http://epiteszforum.hu/duna-regio-strategia-1-gyokerek-es-ketsegek>

<http://regi.epiteszforum.hu/files/dunafoutca.pdf>

http://dladolg.mome.hu/2010-11-1/csontos_csenge.pdf

<http://regi.epiteszforum.hu/node/17856>

<http://tajepiteszek.hu/romai-part-tenyleg-a-fak-jelentik-a-legnagyobb-veszteseket>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Qanat>

http://szlovenia2012.blog.hu/2012/05/20/varosepites_ljubljana_fejlesztese_szepitese_ple_nik

<http://cink.hu/orban-dontese-miatt-megis-vizlepcsok-epulhetnek-a-duna-1502556493>

http://www.innoteka.hu/cikk/vizgazdalkodas_vagyak-veszelyek_es_a_valosag.360.html

ANNOTÁLT BIBLIOGRÁFIA

“Már nem is tudom, kicsoda említi könyve német kiadásának 28. oldalán, hogy Dielhelm beszél egy kocsmáról a Freiburgba vezető út mentén, hogy annak az ereszeről egyfelől a Rajnába, másfelől a Dunába folya a víz.”

CHRISTOPH HÖLZER, TOBIAS HUND, CAROLIN LÜKE, OLIVER G. HAMM: RIVERSCAPES - DESIGNING URBAN EMBARKMENTS. Birkhauser, Basel 2008

Az első rész átugorható (Rajna stratégia tervezésének ismertetése), utána viszont példák, osztályozva (Rajna és más folyók Európában). Főleg a következő kategóriák fontosak: Parks and landscapes, New accesses, Conversion and vitalization, Flood protection

Amik érdekesek: Basel, Bordeaux, Düsseldorf, Heidesheim, Ingolstadt, Ladenburg, Ludwigshafen am Rhein, Lyon, Merseyside, Neuried, Orleans, REGENSBURG, VILSHOFEN, VIENNA, Zürich

Frankfurt (Main) - Main embankment, Höchst - Götte Landschaftsarchitekten (Riverscapes 324. o.)

Karlsruhe (Rajna) - Rappenwört Conservation Center - (Riverscapes 378. o.)

Rajna - Pamina Rheinpark - (Riverscapes 450. o.)

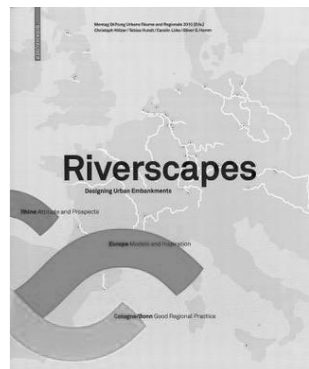
Zürich (Limmat) - Oberer Letten Bathing Place, Wipkingerpark (Riverscapes (550. o.)

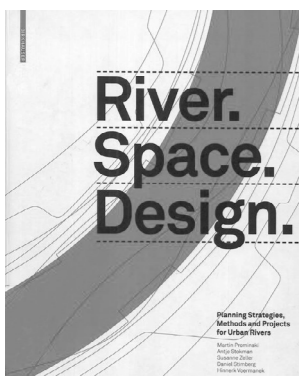
INGOLSTADT (DUNA) - KLENZEPARK AND DONAUPROMENADE - Florian Brandt & Peter Leitzmann, Wolfgang Weinzierl Landschaftsarchitekten (Riverscapes 374. o.)

NEUBURG AN DER DONAU (DUNA) - DONAUKAI - Keller Landschaftsarchitekten, Herle + Herrle Architekten (Riverscapes 460. o.)

REGENSBURG (DUNA) - FLOOD PROTECTION - Blasch Architekten (Riverscapes 486. o.)
Pályázat 2003-ban, participáció (római alapok, Duna és Regen összefolyása, 37 km új gát 1997-től, vegyes minden...)

VILSHOFEN (DUNA) - Donaupromenade - Geoplan, Ingenieurbüro Schlecht (Riverscapes 506. o.)

PROMINSKI, MARTIN / STOKMAN, ANTJE / STIMBERG, DANIEL / VOERMANEK, HINNERK / ZELLER, SUSANNE: RIVER. SPACE. DESIGN. Birkhauser, Basel 2012

Szuper tematikus példagyűjtemény (50 mintaprojekt). Megközelítés: 5 csoport (A-E), a folyó dinamikus szabályozása. A skála a teljes kontrolltól (mint a budapesti rakpart), a teljes szabadságig (árterület, folyók kiszabadítása) terjed. Mind az 5 csoporthoz több tervezési stratégiát és eszközt mutat be példákon keresztül. A kutatás szempontjából a C-től kezd izgalmas lenni:

- C. Flood Areas (C1. extending the space C2. evacuation...)
- D. Riverbeds and Currents
- E. Dynamic river landscapes

A könyv legerősebb kritikája egyébként talán az, hogy nem tesz különbséget apró patakok és jelentős folyamok között. A design guide vége felé lévő szuper-liberális megoldások egyszerűen nem képezhetők el bizonyos méret felett, de erre látszólag nem térnek ki az írók...

FOREWORD kultúrák folyó mellé települése, első mérnöki létesítmények: folyószabályozás PREREQUISITES FOR PLANNING URBAN RIVER SPACE

három alapfeltétel a sikerhez: multifunkció, interdiszciplinaritás, process orientation

1. MULTIFUNCTIONALITY - hogy lehet a rengeteg funkcionális igényt (használok, infrastruktúra, komplexitás, blabla) egyeztetni? hogyan lehet összeegyeztetni a FOLYÓ BELSŐ TERMÉSZETES DINAMIKÁJÁVAL? A múltban erre nem figyeltünk, eredmény: water spaces disappeared, kihalt fajok, vízszennyezés. Ráadásul a tisztán mérnöki szemlélet is kezd kudarcot vallani, magasabb árak. Az egyetlen cél az ár elvezetése - ez elég szegényes. Csapadékvíz felhasználás is változik.

Három alapelv: több teret a folyóknak, élővilágnak, embereknek! (ökológia, árvízvédelem, élhetőség). Probléma nyilván ott van, ahol kevés a hely (tipikus város)

2. INTERDISCIPLINARITY - hydraulic, ecological, urban planning, landscape architecture. közös nyelv hiánya,

3. PROCESS ORIENTATION - folyó változásai, a víz ereje nem hagyható ki a képből. általában mégis egy állapotot próbálunk kőbe vésni: amit a tervező megálmodott (regarded as ideal state), ami ráadásul nem reagál a folyó változásaira. DESIGNING WITH DYNAMIC FORCES - ez ráadásul a RENDEREK kérdése is: kifagyasztott ideális állapotok. PROCESS-ORIENTED WORK a végeredmény nem megjósolható, options, spontán fejlődés. Befolyásoló tényezők: növekedés, évszakok, terjeszkedés, földtani változások, klímaváltozás, stb...

WATER SPACES AND THEIR PROCESSES Folyó egyenlő változás (2x ugyanabba a folyóba, ugye...) - process: változás, fejlődés. Illúzió: látjuk a változást. Pedig dehogyan: present course of a river is no more than a snapshot in time of this ongoing process. Napenergia alapú változás (párolgás, lecsapódás, a hegyek elhordása a tengerekbe) Még szerencse, hogy közben van hegységképződés, különben itt álnánk mindenhol nyakig vízben.

TYPE OF PROCESSES - csak az érdekesség kedvéért: 1. átmeneti változások (a. vertikális b. lateral spread) 2. morfordinamikai változások (a. folyamfenék változásai (sedimentation) b. dinamikus mederváltozások.

DESIGNING WATER SPACES

1. TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS Röviden, ha kell, itt van. 19.sz-i szabályozások, modern idők mérnöki, infrastrukturális szemlélet
2. TYPES OF LIMITS 1. FLOOD LIMIT 2. LIMIT OF SELF DYNAMIC RIVER CHANNEL DEVELOPMENT Zöld és piros vonal - technológiai megoldások: mederrögzítés

3. RIPARIAN LANDSCAPES BETWEEN CONTROL AND DYNAMISM - Az irányítás határai: 200 éves folyószabályozási történet Európában. Problémák: Fenntartható vízgazdálkodás, ökológia, élhetőség. (a 3 fontos dolog) A szabályozás megold pontokon problémákat, de súlyosbítja máshol őket, gyorsítja és emeli az árhullámot. Késleltető TARTALÉK területek felélése. A szabályozott folyópartról hiányzó akadályok sem lassítanak (homokpadok, uszadékfa. Esővíz gyorsan és direkten fut a folyóba. EU Flood Risk Management Directive: tartalék területek bevonása, planning water retention measures in areas of human settlement! STRUCTURAL DIVERSITY!

PROCESS SPACE - téri adottságok és folyómederváltozások, 5 típus. A-C csak vertikális változásokat vesznek fel. D és E a laterális változatokról szól. DESIGN TOOLS.

A EMBANKMENT WALLS AND PROMENADES Élhetőség: kapcsolat hiánya. Ökológiából egyes. Flood protection lokális csillagosötös. Eszközök: Lokális térbeli kiszélesedések lineárisan, szelektíven. Ideiglenes védekezés. Rányulás a vízre. Tolerating. Adapting (úszó dolgok). Mondjuk ebből izgalmas lehet a lokális felbontás.

B DIKES AND FLOOD WALLS (elválik egymástól a 2féle flood limit) Eszközök: Lépcsőzetes gát, függőleges elemek, gáterősítés, integrált védelem (házak), ideiglenes gát (mobilgát), making river dynamics evident (vízszintjelölések, szobrok)

C FLOOD AREAS! Az árhullám lassul, és magassága csökken! Eszközök: A tér növelése, magas pontra helyezés, tolerating, evakuáció, adapting. Itt akár egyenként is:

- C1 EXTENDING THE SPACE (gát hátrahúzása, mellékág kialakítás, ár-csatornák, ártér profilalakítása, hátramaradó vizek, polder rendszerek)
- C2 ABOVE THE WATER (dombok, házak, cölöpök, menekülő útvonalak, kábelpályák)
- C3 TOLERATING (ösvények, sportpályák és játszótérek, vízálló épületek, parkok, extenzív állattenyésztési területek, mezőgazdaság, kemping, rendezvényter)
- C4 EVADING (figyelmeztető jelzések, elektromos jelzőrendszerek)
- C5 ADAPTING (úszó házak, kikötők)

D RIVERBEDS AND CURRENTS Csak a folyómedret befolyásoló megoldások. Szépészeti eszközök...

E DYNAMIC RIVER LANDSCAPES Főleg kis folyóknál

RECLAIM REMEDIATE REUSE RECYCLE. A+T PUBLISHERS, 2012

Bevezető tanulmány:

01. Apocalyptic Relationship 06. Reclaim 07. Responsible Development 11. Three re-processes

A biennálén a német pavilonban vizsgált 3 re- mellett a Reclaim és a Remediate bevezetése.

Projektgyűjteményből fontosak (3 fejezetből csak az első: Remediate):

002, 005, 007, 015, 022 Vitoria-Gasteiz - Green Belt

003 Atlanta Beltline

030 Restoration system analysis (infografika!)

077 West Seoul Lake Park

David Goodman tanulmány a végén: 01. Happenings (ünnep?)

Before-after képek!

ESTERHÁZY PÉTER: HAHN-HAHN GRÓFNŐ PILLANTÁSA. MAGVETŐ, BUDAPEST 2005

“Érezzük, hogy még ha feleletet adunk is valamennyi lehetséges tudományos kérdésre, életproblémáinkat ezzel még egyáltalán nem érintettük. Akkor persze nem marad egyetlen további kérdés sem, és éppen ez a válasz. Az élet problémájának megoldását e probléma eltűnése jelenti.” (12.o.)

“Már nem is tudom, kicsoda említi könyve német kiadásának 28. oldalán, hogy Dielhelm beszél egy kocsmáról a Freiburgba vezető út mentén, hogy annak az ereszeről egyfelől a Rajnába, másfelől a Dunába folya a víz. Hát én nem vagyok ez az eresz.” (17.o.)

“Lefogalmazás, mondja Pilinszky. Az írás a papíron születik, nem a fejben; az utazás az úton.”(24.o.)

“...tényként kezelhettem, hogy a Duna: van. Nem nagy fogás, kezdjük szerényen.” (25.o.)

“Duna-utazónak lenni nem jelent korlátozást, a szerződéseknél mindig volt egy pontja (rendszerint a 8/epsilon), amelyben utazó kikötötte: *Hogy mi a Duna, azt én mondom meg.*” (34.o.)

“UTAZÓ KÖTELMEI Utazó köteles utazásáról rendszeresen Megbízónak (Bérlőnek) beszámolni. Az írás formája Beszámoló. Beszámoló tényszerű és életes legyen, azaz tanítson és okozzon élményt. (Újabban ezt a félmondatot elhagyták.) Beszámoló írása Utazónak egy incifinci nem sok, annyi problémát se okozott. Egy mákszemnyit, olykor, alkalmanként, esetről esetre, hébe-hóba, egyszer-másszor, az Utazónak az utazás okozott gondot. Helyesen jegyzi meg az akkurátus Thomas Mann: Utazó az, akinek az utazás gondot okoz.” (41.o.)

“DONAUESHINGENI BOHÓCTRÉFA

UTAZÓ: Nevezze meg a forrásait!

DUNA: (vonogatja a vállát)” (49.o.)

“Minden, mi nőtt, sok időt kívánt e növéshez, és mindent, mi pusztult, csak hosszú idő után felejtettünk el... Akkoriban az emlékekből éltünk, míg most abból a képességünkből, hogy gyorsan és alaposan felejtünk.” (85.o.)

“Hogyan tehetséges egy kapitány? - kérdeztem.” (91.o.)

“Világprovincia - ez nyilván annyira érvényes, ahogy a Goethe ötölte világirodalom. Ha nincs mitől, nincs a messzi se?

ROBERT M. PIRSIG: A ZEN MEG A MOTORKERÉKPÁRÁPOLÁS MŰVÉSZETE. ÁRKÁDIA, BUDAPEST 1989

TUDOMÁNY ÉS KÍSÉRTET (38.o.)

“A szellem visszassága az, amitől a tudósok nem szabadulhatnak - veszem fel a fonalat. - Nincsen sem anyaga, sem energiája mérhető, mégis uralkodik mindenen, amit csak tesznek. A logika léte szellemi. A számok szellemiek. Nem is mordulok én, ha a tudós kimondja, hogy a kísértetek a fejekben léteznek. Az bőszt, hogy hozzáteszi: csak. Tudniillik a tudomány is a fejében létezik csak, akár a kísértet az enyémben.”

GOND ÉS BAJ (64.o.)

“Most meg ezen a szón akadok fönn. Soha nem éltem vele. Nekik nem gondjuk? Mezei beszéd. Mint a kondás. Aki kontat. Pásztornak a gondja a nyáj. Ő a gondviselője. Igen, éppen ezt az érzést nem tulajdonítom pszichiáternek.

Régi szó, nagyot változott az évszázadok során. Ma a taxisorőr kérdi, ha az órára pillantasz, mi a gond. Pedig a gond nem baj, ha ugyan nem számítjuk bajnak a gondolkodást is. A gond természetét csak az értheti, aki viseli.”

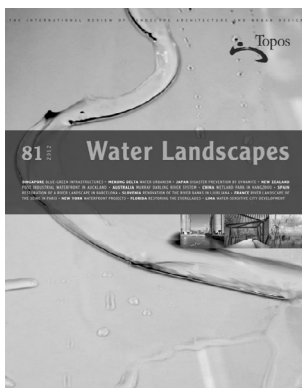
MARK TWAIN (81.o.)

“Ha elemzéssel, értsd szikével esünk tapasztalatainknak, valami mindig elvérzik. Jól tudja ezt a művészet. Mark Twaintól halljuk, hogy amikor a Mississippin való révkalauzkodáshoz megszerezte elemző ismereteit, a folyó sokat vesztett szépségéből a szemében. Valami mindig elvérzik. Amiről azonban éppen a művészek emlékeznek meg ritkábban - hogy teremődik is valami közben. Azért jobb nem az elvérzettekért siránkozni, hanem a születés és halál folytonosságát tekinteni ebben a folyamatban, ami sem jó, sem rossz, csak van.”

TUDOMÁNYOSSÁG (107.o.)

“Célunk, hogy felkarozzuk gondolatainkat, ne hajladozzanak tévetegen... Tudományos vizsgálódásunk első tételében, azaz a baj rögzítése során a legfontosabb, hogy ne állíts többet, mint amennyit teljes bizonyossággal tudsz.”

TOPOS 81 - WATER LANDSCAPES (ROBERT SCHAFER SZERK.)- DEC 20, 2012

Szerkesztői előszó - történeti kultúrák, vízhez való hozzáférés igazságos elosztása (vö. Madeira-i vízrendszer!!)

KÖNYV! Charles Fishman - The big Thirst - "more respectful approach to water consumption and reuse" - szórakoztató tudományos blabla

<http://www.urbanekuensteruhr.de>

Blue-Green Infrastructures - Bishan-Ang Mo Kio Park / Singapore:

- drainage system, sanitation, water supply, as technical obstacle, hidden underground, managed by unreachably experts
- when it comes to water and its dynamics, there is always a process of time and space (ignored in our artificial systems)
- korábbi generációk mérnöki létesítményei, mint modellek: respect for water
- újabb történeti példa: qanat - arabok, aqueduct - rómaiak
- ezek összefüggtek a zölddel, a monofunkcionalitás később jelenik meg- Blue infrastructure disappeared from the cityscape
- "water is everywhere before it is somewhere" Anuradha Mathur and Dilip Da Cunha - a víz lehetőség
- kék és zöld infrastruktúra újra összekapcsolása

The Flow of History

- Konrád György "Nekünk a Duna jelenti a tenger ígését. A folyó által távoli partokat is elérhetünk, keresztez minket, hogy felszabadítson minket elszigetelődésünkből"
- 19. sz. folyóhatárok
- <http://www.idm.at/en/home/> IDM institute for the danube region
- Christof Mauch, Thomas Zeller: Rivers in History
- FLOWING SPACES Susanne Rau (Erfurt) - a folyó a kultúrtájat alakító tényező (from natural frontiers to flowin spaces)
- <http://www.uwe-rada.de/projekte/fluss.html>
- Konrád:
- <http://derstandard.at/1289607951478/Entlang-der-Donau-Wer-den-Fluss-achtet-achtet-auch-seinen-Naechsten>
- <http://www.bpb.de/geschichte/zeitgeschichte/geschichte-im-fluss/158221/die-donau>
- Elba, Hamburg, Museumskai - történelmi jelzések, hiányzik: Moldauhafen (Vltava Port). Az Elba nem európai folyó? (1918 - Csehszlovák kikötőrészt Hamburgban) AHOY! eredete!!!
- Konrád: "He who respects a river also respects his neighbours."

River Llobregat Park - hídház! Devil's Bridge, Barcelona - El Pont del Diable

Artificial Watercourse in Velsen - mű-patak jelölése betonmederrel (Wijkeroogpark, Velsen, Scheybeek stream)

The River Landscape of the Seine in Paris

- metódika, makett, lehetőségek skálája (vö. Napbácsi makett)
- vizsgálatok: parkok a folyó mellett (kapcsolat, rálátás, háttatfordítás, promenades, más használatok - valamint: javaslatlatterkép)
- hasonló szituáció, adottságok, mint Budapesten
- Paris Plages - július, augusztus, autóforgalom kizárása a déli parton - relax, leisure = cultural
- 2002-től minden nyáron homok

- amit láttam: Esplanade (amfiteátrumok!) Pont de Sully-től keletre
- visszafordítható beavatkozások, fiatal designereknek helyet adni
- cité de la mode et du design - zöld hálójával bevont ipari épület a parton...

Re-Invention of Public Space

- Ljuljanica - a folyó (revitalizált) képes-e vonzerejével gátat szabni az "urban sprawl"-nak?
- 1917 - folyó szabályozás, 1930 Plecnik beavatkozásai
- SZÉLES LÉPCSŐ! Trnovo quay (Plecnik)
- butcher's bridge, Jakov Brdar szobrai... elég béna
- playscape létrehozása
- kritika: túlszabályozás, esti világítás (folyó eltűnik), kihagyott ziccer: Spica Park

KRONAVETTER PÉTER
BME Építőművészeti Doktori Iskola
Témavezető:
Marosi Bálint DLA
2014